

*Сачувај ме Боже од пријатеља
а од непријатеља ћу се чувати и сам.*

Народна

Ми волимо да будемо различити од свих осталих. Када смо код тога не бирамо средства и не питамо за цену. Ако нам то из неког разлога не полази за руком, тада исте ствари, које други раде, ми морамо да радимо на други начин. Па чак и тада ако то иде на нашу штету.

У септембарском уводнику Републике, приватних новина за јавну употребу, господин Небојша Попов, по свом обичају, сумира актуелне политичке прилике и стање колективног духа у Србији. При томе он је неумољив, непопустљив, немилосрдан и не опрашта никоме ко не мисли као он. У намери да буде стилски елегантан, господин Попов елоквентно врши бритку вивисекцију друштва, тачније оног његовог дела којем, како би сам желео да верује, он не припада. Тешко је наћи сличан пример у новинарству да један тако кратак текст, као што је то случај са (Без) излаз-ом, носи тако високу концентрацију негативног у себи. Са двеста тринаест речи господин Попов је успео да изрази сву своју политичку једностраност и искљичивост, али и недостатак хуманости.

Шта више, на моменте тај текст је прожет мржњом и носи притајену претњу. Ставови изнети у "(Без)излазу" не воде друштвеном дијалогу и помирењу, него још продубљују друштвени јаз супротности. Као резултат раскорака између простора и времена, намера и могућности, циља и метода, до краја свог текст господин Попов и његови читаоци завршавају у потпуној конфузији. У "(Без) излазу " су поистовећени фикција и реални живот, универзалне и позитивне моралне норме, државни интегритет и поредак, уставно и кривично право, опште и појединачно, истина и лаж, пропаганда и реторика, жртве и злочинци, мир и насиље.

Супротно опште прокламованом залагању листа Република, господин Попов појединачно, свом народу, ускраћује право на ослобађање. Својим паушалним ставовима и оптужбама за "злодела почињена у њихово име" (сиц.!) он сам шири страх и мржњу. Он без суда, унапред, изриче пресуду оптуженом који "бежећи од одговорности за оно што је чинио". На крају закључује да излаза нема.

Ту господин Попов преузима лик новог јањичара и гласноговорника модерног Левијатана из Хага. Са таквим ставовима сигурно код једне стране подстиче незадовољство а код друге освету. Од незадовољства и потпаљене осветољубивости па до стихије насиља само је један корак.

Пошто је поистоветио жртву са злочинцем, логично је морао да заврши у безизлазу. Зато што не познаје милосрђе, господин Попов изјављује: "излаз није једноставан и лаган". Другачије и не може да буде кад свом народу, без остатка, сваљује бреме туђе кривице. Овакав приступ последица је заорава. Ваљда зато он опрашта свима другима или не може да опрости свом народу. Идући тим путем господин Попов није могао да заврши на другом месту него у безизлазу. Перспектива таквог стања свести је потпуни нихилизм, којег нуди својим сународницима као једини излаз из зачараног круга у којеме се он сам налази.

Отуда господин Попов не осећа и не види потребу да народу који је страдао и још увек страда, понуди речи које враћају снагу, буде наду у смисао њиховог истрајавања. Напротив, за превладавање трауматског искуства прошлости, депресивне реалности и неизвесне будућности, господин Попов нуди безизлаз. Он ту на жалост не завршава. Пошто сам није у стању да пронађе излаз, он сваком другом ускраћује право на ту могућност.

Прави мотив таквом иступању, које ионако компликовану ситуацију прави још више тешком, није лако пронаћи логично објашњење. Па ипак, потреба за покушајем просто је наметнута. Та потреба никако није ради текста Безизлаз, још мање ради његовог аутора, већ због нечег сасвим другог. Реч је о забрињавајућој појави одбацивања идентификације са сопственим народом, његовом историјом и наслеђем. Уместо тога, настаје потреба да се другима допадне по сваку цену. Ценећи више друге него нас саме, није само реч о деградацији, него о лишавању сваке потребе за личним напором у правцу поправљања постојећег стања.

У случају господина Попова дилемма између свог и туђег намеће могући одговор. Лебдећи између нестварног географског простора бивше Југославије, који је без историјског одређења, и нове друштвене реалности конкретног историјског простора, која још не препознаје свој културни и политички идентитет, господин Попов нема куда него да падне у сентиментализам. У идеолошкој удобности малограђанског либерализма, који је протегнут од времена социјалистичког друштва, опхрван утопијским изазовима своје младости, господин Попов стоји чврсто на ногама само док је у негацији и док критикује. Он међутим није склон обичној критици него критици свега постојећег,

тој дечјој болести Нове Левице и појединаца окупљених око часописа Праксис.

Тако господин Попов, у својој методологији сазнања, мора неизоставно да се суочи и одреди, тачније обрачуна, самим тим и са свим оним што има национално обележје у себи. Ту се мисли пре свега на културу, историју и на веру. Отуда потичу његова безосећајност и отпор према традицији. Зато је он против свега што има јасан облик и што одолева времену, што није безоблично као магла његових идејних заноса из младости. Полазећи са наднационалних позиција, његови политички ставови пре свега су мотивисани атеизмом. То објашњава његову склоност према туђем и обожавање глобалног.

Будући у противречју између стварности у којој живи и личних опредељења, настаје потреба за апстракцијом код покушаја операционализације стварности. На тим полазиштима постаје разумљиво зашто је ближи вишку вредности него једнакости и академском кокетирању са идејама од ризика конкретне борбе за те идеје. Како некад тако и данас.

После свега одговор на питање ко је у ствари тражио излаз, ко га је нашао а ко још увек трага за њим, постаје сувишан. За оне који су без љубави у себи и без вере у истину, нема излаза и нема спасења, већ само очај и незнађе.. Како данас, тако и у будућности.